

24. MTNE: FIATAL KUTATÓK A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

MÁTHÉ ZSUZSA a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkarán végezte felsőfokú tanulmányait, angol–finn szakon. 2022-ben védte meg doktori értekezését, amely 2023-ben jelent meg az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kiadónál, *What Does Time Do? The Spatialization and the Transience of Time* címmel (*A cselekvő idő. Térbeliség és mulandóság az időmetaforákban*). A BBTE Bölcsészkarán a Finn nyelvészet és irodalomtudomány mesteri program megbízott oktatója, ugyanakkor szépirodalmat fordít finnról magyarra.

Jelenleg két kutatási témával foglalkozik: magyar, finn, román és angol állandósult szókapcsolatok kognitív alapú párhuzamaival és fordításaival, ugyanakkor a haraggal kapcsolatos metaforikus kifejezésekkel és azok fogalmi hátterével egy nemzetközi kutatócsoportban.

Vendéghallgatóként megfordult a finnországi Oului Egyetemen és az Eötvös Loránd Tudományegyetemen is. Fő kutatási területe a kognitív nyelvészet és a korpusznyelvészet. Tudományos munkájáért 2024-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesület Debüt-díjában részesült.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 24. fórumán elhangzó előadás:

A cselekvő idő. Térbeliség és mulandóság az időmetaforákban.

A kognitív nyelvészet elveire alapozva az olyan elvont fogalmak, mint az idő, bár az emberi tapasztalat fontos alapkövei, egyedi reprezentációkat tartalmazhatnak különböző nyelvekben. Ez a kutatás a metaforikus nyelvet vizsgálja a kognitív metaforaelmélet keretében, az idő képét kutatva az angol, finn és magyar nyelvben, pontosabban azt, hogy az idő hogyan jelenik meg metaforikus összefüggésben, cselekvő lényként.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a magyar és finn idő elsődlegesen nem mozgási igéken alapszik, az angolban található metaforákkal ellentétben. A leggyakoribb magyar és finn igék időmetaforákban a megszűnés, a mulandóság folyamatát vázolják: az idő múlik, vagy a hasonló jelentésű finn szókép: aika kuluu. A magyar nyelvben ugyanakkor jelentős gyakoriságúak a tartálm-metaforák, például az idő telik. Mivel az angol nyelvben az idő elsődlegesen mozgási igékkel jelenik meg metaforákban, ez egy jelentős különbséget tár fel. Ugyanakkor e miatt az összefüggés miatt a magyar és finn időmetaforák gyakrabban kerülnek összefüggésbe negatív konnotációkkal, mint az angol nyelvben található szóképek.